

Nr 75

Av herr Johansson i Stockholm m. fl., *angående allmän folkomröstning beträffande frågan om svenska försvarets utrustning med kärnvapen.*

1955 års försvarsberedning väntas inom kort framlägga sina förslag. I samband därmed ställes riksdagen inför avgörandet huruvida Sveriges krigsmakt enligt ÖB:s förslag skall utrustas med så kallade taktiska atomvapen eller icke. Svenska folket har icke fått säga sin mening i denna ödesfråga. Den har heller icke ställts i någon valrörelse. Representanter för fyra av riksdagens fem partier har tillsammans med de militära befälhavarna utfört förberedelsearbetet bakom kulisserna. I årets remissdebatt iakttog dessa partiers ledare en talande tystnad i denna brännande fråga.

Atombombsfrågan ställes till avgörande i Sverige vid en tidpunkt då en med varje dag växande världsopinion kräver, att atom- och vätebombsexperimenten måste upphöra och massförintelsevapnen förbjudas.

Våra grannländer Norge och Danmark har i atlantpaktsrådet vänt sig mot de amerikanska kraven att atomkrigsbaser skall upprättas i våra grannländer under fredstid. England skakas av en väldig opinionsstorm mot de amerikanska atombaserna och patrullflygningarna över England med vätebombstrustade amerikanska plan. Lika snabbt växer opinionen för en kärnvapenfri zon i Mellan-Europa. Sovjetunionen, ett av Sveriges grannländer i öster, föreslår sedan många år att atomkraften skall användas uteslutande till fredligt bruk, att kärnvapenexperimenten skall upphöra, att alla atom- och vätebomber skall förintas och förstöras och att en effektiv internationell kontroll skall upprättas över förbudets efterlevnad.

9235 internationellt ryktbara vetenskapsmän i 44 länder, bland dem 2705 amerikaner och de svenska nobelpristagarna Arne Tiselius och Hugo Theorell, har till FN:s generalsekreterare Dag Hammarsköld överlämnat en petition där det bland annat heter:

»Varje kärnvapenprov sprider en ny börda av radioaktiva element över varje del av jorden. Varje ökning av strålningsmängden skadar människors hälsa i hela världen, vållar skada på arvsmassan och medför en ökning av antalet allvarligt vanskapta barn i kommande generationer. Så länge som dessa vapen befinner sig i händerna på bara tre makter är en överenskommelse om kontroll över dem möjlig. Om proven fortsätter och allt fler regeringar kommer i besittning av dessa vapen, ökas i hög grad faran för utbrott av ett ragnarökskrig genom någon hänsynslös handling av någon ansvarslös nationell ledare.»

Nobelpristagaren professor Albert Schweitzer påvisade i sitt radiotal i Oslo som återutsändes av radion i 14 länder, men icke i Sverige, att den radioaktiva strålningens ödeläggelse kan leda till ohyggliga skador hos de efterkommande även efter 100 och 200 år. Han yttrade bland annat:

»Vi äro sålunda tvungna att se varje stegring av den redan befintliga faran genom fortsatt ökning av förekomsten av radioaktiva ämnen genom explosion av atombomber som en olycka för mänskligheten, vilken under alla omständigheter måste förhindras.»

I denna situation, när en allt starkare världssopinion kräver förhandlingar på högsta nivå mellan stormakterna för att åstadkomma förbud mot fortsatta kärnvapenexperiment, avspänning och nedrustning, skulle alltså Sverige enligt generalerna och andra högröstade upprustningsivrare fatta beslut om tillverkning av atomvapen. Den neutrala småstaten Sverige skulle bli ett av de första länderna i världen som fattar ett sådan beslut. Detta skulle hela världen uppfatta som ett demonstrativt beslut mot avspännings-, freds- och nedrustningstanken. Ett sådant beslut skulle stå i uppenbar strid med Sveriges traditionella freds- och neutralitetspolitik.

En svensk upprustning med atombomber skulle inte öka utan minska vårt lands trygghet. Kravet framföres framför allt av de riktningar som vill att Sverige skall överge den alliansfria politiken. I ÖB:s senaste förslag talas det om en koncentration av styrkan i krigets inledande skede, tills andra makter kan komma till hjälp. Hela argumentationen måste i både Sverige och utlandet ge intrycket att den verkliga avsikten är att göra Sverige till en förstucken atombas för atlantblocket.

Argumenteringen för ÖB-förslaget har helt desavuerats av den tekniska utvecklingen. Jämförelsen mellan olika förslag, enligt vilken hela landet eller delar av landet skall kunna försvaras för olika summor, är skrivbordsstrategi från gångna årtionden, som är hopplöst föråldrade i de interkontinentala robotarnas tidevarv.

Talet om att det »bara» är fråga om taktiska atomvapen framstår i skrämmande belysning när det är fråga om bomber av minst samma styrka som bomben i Hiroshima, som mördade 100 000 människor och lemlästade ännu fler. Militärstabernas tal om att svensk ungdom inte bör stå sämre rustad än andra bör leda logiskt till att Sverige också skulle skaffa sig vätebomber och koboltbomber.

Ett fredligt litet land som Sverige bör icke demonstrativt delta i den farliga upprustning som leder till ett nytt världskrig om den icke kan hejdas. Den upprustning som redan verkställts är huvudorsaken till den fortgående penningvärdeförsämringen och alla ekonomiska svårigheter. Generalerna förklarar att varje atomladdning »endast» kostar 10 miljoner kronor. För den summa varje laddning kostar kan byggas 200 egnahem som vardera kostar 50 000 kronor.

Atombombsupprustningens förespråkare viker undan frågan *var* de svenska atombomberna skall prövas. Det har talats om lapplandsfjällen. Norrlands avfolkning är ett tillräckligt stort problem utan atombombsexperiment. Varje ny explosion medför ökade strålningsrisker.

Det står allt klarare för människorna att inget land kan köpa sig trygghet ens med de allra modernaste stridsmedel. Bombplanen, som enligt ÖB skulle utbyggas i ett för vårt land ruinerande tempo, är redan föråldrade. Ett atom- och vätebombskrig med vedergällningsaktioner skulle betyda en hittills oanad förstörelse av städer, länder, av hundratals miljoner människor, av allt som växer och spirar på jorden. Det finns bara en vettig och realistisk linje, nämligen att stödja de krafter som kämpar för avspänning, nedrustning, slut med kärnvapenexperimenten, förintelse av atom- och vätebomberna och kontroll av förbudets efterlevnad. Alla livsbejakande krafter måste arbeta i den riktningen. Fortsatt upprustning av atom- och vätebomber leder till en världskatastrof.

Vi är övertygade om att den stora majoriteten av Sveriges fredsälskande folk säger nej till en sådan utveckling om de får tillfälle att i demokratisk ordning säga sin mening och inte påtvingas ett atomupprustningsbeslut om vilket folket aldrig tillfrågats.

Nyss genomfördes i Sverige en folkomröstning om tryggheten på ålderdomen. Nu gäller det en oändligt mycket större trygghetsfråga, frågan om vårt folks och våra efterkommandes framtid, om nationens och folkets existens.

Med denna motivering föreslår vi,

att riksdagen för sin del beslutar uttala sig för att frågan om svenska försvarets utrustning med kärnvapen blir föremål för allmän folkomröstning enligt 49 §, 2 mom. i regeringsformen, samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag och bestämmelser för en sådan folkomröstning och om tidpunkten för densamma.

Stockholm den 22 januari 1958

Gustav Johansson

Hilding Hagberg

Henning Nilsson

Knut Senander

Helmer Holmberg

Erik Karlsson